

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4727/2566

นาง ข. โจทก์ นาย ป. กับพวก จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 213, ป.พ.พ. มาตรา 1364, ป.วิ.พ. มาตรา 55, ป.วิ.พ. มาตรา 142

ย่อ / หลักกฎหมาย

โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยทั้งหกในฐานะผู้จัดการมรดกร่วมกันแบ่งปันทรัพย์มรดกให้แก่โจทก์ โดยระบุในคำฟ้องว่า จ. โดย ท. ผู้แทนโดยชอบธรรม จำเลยที่ 4 และ ด. โดย ส. ผู้แทนโดยชอบธรรม จำเลยที่ 5 จึงเป็นการฟ้อง จ. และ ด. เป็นจำเลย โดย จ. และ ด. มิได้เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายตามคำสั่งศาล และไม่มีสิทธิหน้าที่ในฐานะผู้จัดการมรดกของผู้ตายตามกฎหมายแต่อย่างใด จึงถือไม่ได้ว่าจำเลยที่ 4 และที่ 5 ได้มีการโต้แย้งสิทธิหรือหน้าที่ของโจทก์ อันเป็นการฟ้องผิดตัวบุคคล ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นเรื่องเกี่ยวกับอำนาจฟ้อง เป็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นฎีกา ศาลฎีกาก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยและพิพากษาได้ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 142 (5) ศาลจะสั่งให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาได้ก็เฉพาะกรณีที่วัตถุแห่งนี้เป็นอันให้กระทำนิติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น ตาม ป.พ.พ. มาตรา 213 วรรคสอง คดีนี้โจทก์ฟ้องบังคับให้แบ่งทรัพย์สิน มิใช่เป็นการบังคับให้กระทำนิติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง การที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษาให้ถือเอาคำพิพากษาของศาลแทนการแสดงเจตนาของจำเลย นำทรัพย์สินกองมรดกออกขายทอดตลาดนำเงินมาแบ่งปันให้แก่โจทก์หากจำเลยไม่ดำเนินการ เป็นการไม่ถูกต้อง ทั้งไม่เป็นไปตาม ป.พ.พ. มาตรา 1364 ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยให้ถูกต้องได้ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 142 (5)

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องและแก้ไขคำฟ้องขอให้บังคับจำเลยทั้งหกร่วมกันแบ่งปันทรัพย์มรดกให้แก่โจทก์ 1 ใน 11 ส่วนของทรัพย์สินกองมรดก หากจำเลยทั้งหกไม่ยอมแบ่งปันทรัพย์มรดกดังกล่าวให้โจทก์ ให้ถือเอาคำพิพากษาของศาลแทนการแสดงเจตนา นำทรัพย์สินกองมรดกออกขายหรือออกขายทอดตลาดและนำเงินมาแบ่งปันให้โจทก์ 1 ใน 11 ส่วน จำเลยที่ 1 ถึง 4 และที่ 6 ให้การขอให้ยกฟ้อง จำเลยที่ 5 ให้การขอให้ศาลนำทรัพย์มรดกออกขายทอดตลาดแล้วนำเงินมาแบ่งให้แก่ทายาท ระหว่างพิจารณาจำเลยที่ 3 ถึงแก่ความตาย โจทก์ขอถอนฟ้องจำเลยที่ 3 ศาลชั้นต้นอนุญาตและสั่งจำหน่ายคดีเฉพาะจำเลยที่ 3 ออกจากสารบบความ ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยที่ 1 ที่ 2 ที่ 4 ถึงที่ 6 ในฐานะผู้จัดการมรดกแบ่งปันทรัพย์มรดกของนายสุจิตร์ ให้แก่โจทก์ 1 ใน 11 ส่วน หากจำเลยที่ 1 ที่ 2 ที่ 4 ถึงที่ 6 ไม่ดำเนินการให้ถือเอาคำพิพากษาของศาลแทนการแสดงเจตนา นำทรัพย์สินกองมรดกออกขายทอดตลาดนำเงินมาแบ่งปันให้แก่โจทก์ กับให้จำเลยที่ 1 ที่ 2 ที่ 4 ถึงที่ 6 ในฐานะผู้จัดการมรดกใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ กำหนดค่าทนายความให้ 100,000 บาท ค่าฤชาธรรมเนียมระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 3 ให้เป็นพับ จำเลยที่ 4 อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ให้จำเลยที่ 4 ใช้ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์แทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความชั้นอุทธรณ์ให้แก่โจทก์ 30,000 บาท จำเลยที่ 4 ฎีกา โดยได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติได้ในเบื้องต้นว่า นายสุจิตร์ เจ้ามรดก ถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2527 โดยมีทายาทผู้มีสิทธิรับมรดก 11 คน และมีทรัพย์มรดก

ตามฟ้อง ต่อมาศาลฎีกามีคำสั่งแต่งตั้งผู้จัดการมรดก ในเบื้องต้นก่อนที่จะวินิจฉัยฎีกาของจำเลยที่ 4 ตามที่ได้รับอนุญาตให้ฎีกา เห็นสมควรวินิจฉัยเสียก่อนว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ 4 และที่ 5 หรือไม่ เห็นว่า ตามคำฟ้องของโจทก์บรรยายฟ้องว่า หลังจากนายสุจิตร์เสียชีวิต ทายาทและผู้มีส่วนได้เสียต่างยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ศาลแต่งตั้งตนเป็นผู้จัดการมรดกจนในที่สุดศาลได้มีคำสั่งแต่งตั้งให้จำเลยทั้งหกเป็นผู้จัดการมรดก มีหน้าที่ร่วมกันบริหารจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือสิทธิทุกชนิด ตลอดทั้งสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่าง ๆ ของผู้ตาย โจทก์และทายาทบางส่วนสามารถตกลงกันได้ แต่ยังมีทายาทบางส่วนยังไม่ยอมตามที่โจทก์และทายาทอื่นร้องขอให้แบ่งปัน อันเป็นการโต้แย้งสิทธิโจทก์และทำให้โจทก์ไม่ได้รับเงินแบ่งปันจากกองมรดก ขอให้จำเลยทั้งหกร่วมกันแบ่งปันทรัพย์มรดกให้แก่โจทก์ตามส่วน อันเป็นการแสดงให้เห็นว่าโจทก์ประสงค์ในการฟ้องจำเลยทั้งหกในฐานะผู้จัดการมรดกของนายสุจิตร์ผู้ตาย ซึ่งตามคำพิพากษาศาลฎีกา อันถึงที่สุดแล้วปรากฏว่าศาลมีคำสั่งแต่งตั้งจำเลยที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 ที่ 6 กับนางทัศนาวรรณ และนางสุวรรณี เป็นผู้จัดการมรดกร่วมกัน การที่โจทก์ฟ้องจำเลยที่ 4 โดยระบุในคำฟ้องว่า เด็กชาย (นาย) จิตติวัฒน์ โดยนางทัศนาวรรณ ผู้แทนโดยชอบธรรม จึงเป็นการฟ้องเด็กชายหรือนายจิตติวัฒน์เป็นจำเลย โดยนายจิตติวัฒน์มิได้เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายตามคำสั่งศาล และไม่มีสิทธิหน้าที่ในฐานะผู้จัดการมรดกตามกฎหมายแต่อย่างใด จึงถือไม่ได้ว่าจำเลยที่ 4 ได้มีการโต้แย้งสิทธิหรือหน้าที่ของโจทก์ อันเป็นการฟ้องผิดตัวบุคคล ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นเรื่องเกี่ยวกับอำนาจฟ้อง เช่นเดียวกันกับจำเลยที่ 5 ซึ่งโจทก์ระบุในคำฟ้องว่า เด็กหญิง (นางสาว) ดวงดี โดยนางสุวรรณี ผู้แทนโดยชอบธรรมนั้นก็เช่นเดียวกัน ซึ่งถือว่าเป็นการฟ้องเด็กหญิงหรือนางสาวดวงดีเป็นจำเลย โดยนางสาวดวงดีมิได้เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตาย และไม่มีสิทธิหน้าที่ในฐานะผู้จัดการมรดกตามกฎหมายแต่อย่างใด จึงถือไม่ได้ว่าจำเลยที่ 5 ได้มีการโต้แย้งสิทธิหรือหน้าที่ของโจทก์ อันเป็นการฟ้องผิดตัวบุคคลและเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจฟ้องเช่นเดียวกัน โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ 4 และที่ 5 การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งรับฟ้องโจทก์ในส่วนของจำเลยที่ 4 และที่ 5 รับคำให้การของจำเลยที่ 4 และที่ 5 ดำเนินกระบวนการพิจารณาในส่วนของจำเลยที่ 4 และที่ 5 รวมทั้งศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาให้จำเลยที่ 4 และที่ 5 ในฐานะผู้จัดการมรดกแบ่งปันทรัพย์มรดกของนายสุจิตร์ให้แก่โจทก์ หากไม่ดำเนินการให้ถือเอาคำพิพากษาของศาลแทน การแสดงเจตนานำทรัพย์สินกองมรดกออกขายทอดตลาดนำเงินแบ่งปันให้แก่โจทก์นั้น จึงเป็นเรื่องที่ไม่อาจบังคับให้มีผลตามคำพิพากษาของศาลล่างทั้งสองได้ กรณีเป็นเรื่องที่ศาลล่างทั้งสองมิได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการพิจารณาและพิพากษา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 55 ประกอบมาตรา 243 และมาตรา 252 และโดยที่ปัญหาเรื่องอำนาจฟ้องเป็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นฎีกา ศาลฎีกาก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยและพิพากษาได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 (5) โดยไม่จำเป็นต้องย้อนสำนวนไปให้ศาลล่างทั้งสองพิจารณาพิพากษาใหม่ และไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยฎีกาของจำเลยที่ 4 ในข้ออื่นต่อไปเนื่องจากไม่ทำให้ผลคดีเปลี่ยนแปลงไป อนึ่ง ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นให้ถือเอาคำพิพากษาของศาลแทนการแสดงเจตนาของจำเลย นำทรัพย์สินกองมรดกออกขายทอดตลาดนำเงินมาแบ่งปันให้แก่โจทก์ หากจำเลยไม่ดำเนินการแบ่งปันทรัพย์มรดกของนายสุจิตร์ให้แก่โจทก์ 1 ใน 11 ส่วน นั้น เห็นว่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 213 วรรคสอง ศาลจะสั่งให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาได้ก็เฉพาะกรณีที่วัตถุแห่งนี้เป็นอันให้กระทำนิติกรรม

อย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น คดีนี้โจทก์ฟ้องบังคับให้แบ่งทรัพย์สิน มิใช่เป็นการบังคับให้กระทำนิติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษาให้ถือเอาคำพิพากษาของศาลแทนการแสดงเจตนาของจำเลยเป็นการไม่ถูกต้อง ทั้งการพิพากษาให้นำทรัพย์สินกองมรดกออกขายทอดตลาดนำเงินมาแบ่งปันก็ไม่ถูกต้องเพราะไม่เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1364 อันเป็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้ไม่มีฝ่ายใดฎีกา ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยให้ถูกต้องได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 (5) ศาลฎีกาเห็นสมควรแก้ไข พิพากษาแก้เป็นว่า ในการแบ่งทรัพย์สินกองมรดกให้ดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1364 ยกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ 4 และที่ 5 ให้โจทก์ใช้ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสามศาลแทนจำเลยที่ 4 โดยกำหนดค่าทนายความให้ 30,000 บาท และค่าฤชาธรรมเนียมในศาลชั้นต้นแทนจำเลยที่ 5 โดยกำหนดค่าทนายความให้ 10,000 บาท และยกคำขอที่ให้ถือเอาคำพิพากษาของศาลแทนการแสดงเจตนาของจำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 6 นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

องค์คณะ

จาตุรงค์ สรณวัตร · วิเชียร อภิรัตน์มนตรี · ทรงกลด บุญชูกุล

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/4727/2566>